

ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕРИТОРІАЛЬНІ ЗМІНИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ

Заблотовська Н.В.¹, Жарун А.І.²

¹кандидат географічних наук, доцент

*Чернівецького національного університету імені Юрія
Федьковича;*

n.zablotskaja@chnu.edu.ua

*²учениця Пасічнянського НВК Старосинявського ОТГ
Хмельницької області*

На фоні процесу реформи децентралізації на теренах нашої держави, в освітньому просторі Хмельницької області найбільші зміни торкаються і якісних, і кількісних, і структурних показників закладів середньої освіти. Дослідження змін у освітньому просторі Хмельницької області показали тісну залежність функціонування освітніх закладів від демографічних та економічних чинників. Варто відмітити, що розміщення опорних шкіл по території області нерівномірне. Якщо загалом є 20 опорних шкіл, то 9 підпорядковуються районним державним адміністраціям, а 11 - ОТГ. У Красилівському районі їх аж 4, а у восьми районах їх зовсім немає. Проаналізовані нами матеріали вказують на основну проблему даного процесу – правильне визначення того закладу який і буде виконувати функції опорного для регіону. На визначення опорної школи впливають економічні показники (які є прерогативою органів самоврядування) та освітні й демографічні характеристики, на які ми, як географи маємо вказати.

Одним із методів визначення місця та значення поселення у відповідній системі є розрахунок поля його демографічного впливу. Проведені дослідження і розрахунки дозволили визначити функціональні зони впливу поселень у яких розташовані опорні заклади, чим більшу зону впливу має населений пункт, тим більше поселень зможе обслуговувати відповідна опорна школа, що в ньому розташована. Проведені розрахунки та побудована на їх основі картосхема, дали змогу відобразити як позитивні результати впровадження реформи, так і не доопрацювання у її впровадженні. Так, наприклад, у Красилівському районі перекривається вплив Антонін та Кременчуків, чи у Віньковецькому – Віньківців та

Зінькова (що можна пояснити різними профілями шкіл). Або ж, є райони де процес формування опорних шкіл ще на стадії далекій від завершення. Ну і ще одна проблема - значні території не попадають в поле діяльності існуючих опорних шкіл. Розрахувавши значення демографічної напруги міських поселень Хмельницької області ми також визначили яке покриття будуть мати потенційні опорні школи, якщо їх відкрити у містах та містечках області. Отримані результати показують, що покладатися лише на міські поселення не можна. Для заповнення освітнього простору та можливості надання освітніх послуг для всього населення потрібно відкривати не лише філії, але й опорні школи у сільських поселеннях.

Для більшої конкретики візьмемо Старосинявський район (однойменна ОТГ). На території даної адміністративної одиниці, на період дослідження, офіційно зареєстровано один опорний навчальний заклад у смт. Стара Синява. Неохопленими є північні та західні поселення району. Аналіз наповнюваності шкіл регіону показав, що для Пилявецької ЗОШ доцільним буде статус філії I-II рівнів акредитації. А питання відкриття окремого опорного закладу актуальне для північної частини регіону. На сьогодні тут функціонує 2 загальноосвітні заклади I-III рівнів акредитації: Пасічнянський НВК та Адампільська ЗОШ.

За показниками якості приміщень, фінансовими та матеріальними характеристиками, Пасічнянський НВК лідирує. А як підтвердження демографічної переваги, ми провели розрахунки коефіцієнта демографічної напруги згаданих поселень, що також показує перевагу першого освітнього закладу. Таким чином, і з позиції демографічних характеристик, і з точки зору оптимального покриття території громади, обґрунтованою та вигідною буде перевага Пасічнянського НВК.

Проблемним є питання географічного розташування. Село Пасічна знаходиться на периферії ОТГ, тому доведення учнів буде передбачати певні нерентабельні витрати, у порівнянні із більш вигідним транспортним розташуванням с.Адампіль. Однак, відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України, якість навчання є основним та визначальним показником при формуванні сучасного освітнього простору на умовах НУШ. А надто, показник результатів зовнішнього незалежного оцінювання який є найбільш об'єктивним показником, щодо оцінки результатів

якості знань учнів. Адже, що більший відсоток учнів, які мають щонайвищі результати у зовнішньому незалежному оцінюванні, то ефективнішою є робота закладу. І навпаки – що вищий відсоток учнів, які не подолали поріг у зовнішньому незалежному оцінюванні, то не ефективнішою є робота закладу.

Нами було використано методику оцінювання якості знань за результатами ЗНО запропоновано М.Д.Заячуком та Ю.О.Білоусом (2019р.). Результати дослідження якості знань підтверджують, лідируючу позицію Пасічнянського НВК. Окрім того згадані науковці пропонують за результатами багаторічного аналізу якості знань учнів за результатами ЗНО визначати й навчальний профіль опорної школи, що також є однією із умов реформи середньої освіти та НУШ.

Таким чином, згідно наших досліджень для Старосинявського району оптимально буде функціонування двох опорних освітніх закладів із різними профілями: Старосинявського – філологічний і біолого-хімічним, та Пасічнянського – інформаційно-технологічним та історичним.

Як бачимо, процеси які регулюються державою, наприклад такі як реформа середньої освіти, завжди супроводжуються цілим рядом законодавчо та економічно обумовлених умов. Однак, дуже часто вони потребують наукового обґрунтування та конкретного тлумачення із винятками. Таким прикладом є випадок у Старосинявській ОТГ, де на терези вибору опорної школи стали транспортно-географічне розташування та якість знань, рівень матеріально-технічного забезпечення та демографічні перспективи. Саме тому впровадження будь яких реформ потребує наукового обґрунтування їх особливостей на локальному рівні.